

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ 19ου ΑΙΩΝΑ

Εργαλείο εθνικής αυτογνωσίας

» Έργο αναφοράς και πολύτιμο εργαλείο για την ιστορική και φιλολογική έρευνα η «Ελληνική Βιβλιογραφία του 19ου αιώνα», ο πρώτος τόμος της οποίας δημοσιεύτηκε το 1997, όσο ζούσε ακόμα ο Φίλιππος Ηλιού, αποκτά την οργανική του συνέχεια με την κυκλοφορία του Β' τόμου της από τα κατάλοιπα του αείμνηστου ιστορικού. Καρπός μακράς επεξεργασίας από το Βιβλιολογικό Εργαστήριο «Φίλιππος Ηλιού», κυκλοφόρησε μόλις από το Μουσείο Μπενάκη και το Ελληνικό Λογοτεχνικό και Ιστορικό Αρχείο του Μορφωτικού Ιδρύματος της Εθνικής Τραπέζης, με εισαγωγή-επιμέλεια της Πόπης Πολέμη και επιστημονικούς συνεργάτες την Αναστασία Μυλωνοπούλου και την Ειρήνη Ριζάκη. Η έκδοση, την οποία συνοδεύει το CD με τον απο καιρό εξαντλημένο Α' τόμο, ολοκληρώνει την τεκμηριωτική υποδομή για την ελληνική βιβλιοπαρα-

γωγή των αμέσως προεπαναστατικών, των επαναστατικών και των καποδιστριακών χρόνων.

Ακολουθώντας τα πρότυπα που εγκαινίασε στον Α' τόμο της Ελληνικής Βιβλιογραφίας ο Φίλιππος Ηλιού, επιχειρείται η αποτύπωση όλων των αυτοτελών εκδόσεων σε ελληνική γλώσσα, με αποδέκτες ελληνόφωνους και ελληνογλωσσούς πληθυσμούς. Η συστηματική βιβλιογραφική καταγραφή των εντύπων συνδυάζεται και εδώ με τις εκτενείς εσωτερικές περιγραφές τους, την αποδελτίωση αγγελιών και βιβλιοκρισιών του σύγχρονου Τύπου, την ενσωμάτωση κάθε σχετικής πληροφορίας και τη φωτομηχανική αναπαραγωγή όλων των προμετωπίδων. Παρέχεται συνεπώς στον χρήστη το συνολικό πλαίσιο για τη μελέτη της παραγωγής αλλά και, στην προοπτική μιας ιστορίας της ανάγνωσης, οι προϋποθέσεις για τη

μελέτη της πρόσληψης του βιβλίου από το αναγνωστικό κοινό.

Τα βιβλία που καταγράφονται σε αυτόν τον τόμο τυπώθηκαν και διαβάστηκαν εν μέσω της δίνης που συντάραξε τον ευρύτερο οθωμανικό χώρο και είχε ως αποτέλεσμα τη δημιουργία του πρώτου ανεξάρτητου εθνικού κράτους στην ευρύτερη

περιοχή. Στη ριζική ανανέωση του κόσμου του βιβλίου που χαρακτηρίζει τα χρόνια αυτά (νέα τυπογραφικά/εκδοτικά κέντρα, νέο τιτλόγιο, νέο γεωγραφικό στίγμα και σχετική διεύρυνση του αναγνωστικού κοινού) αντιστοιχεί μια λογισσύνη η οποία επίσης ανανεώθηκε με ρυθμούς πρωτόγνωρους. Άνθρωποι του βιβλίου συνιστούν την κρίσιμη μάζα της διανόησης, την πρωτοπορία που σφράγισε το νέο ιδεολογικό και πολιτικό πεδίο και εν πολλοίς μετέτρεψε εκείνη τη χαμένη επανάσταση σε νικηφόρα.

Η διαφωτιστική εισαγωγή, με καίριους στατιστικούς δείκτες, και τα αναλυτικότερα ευρετήρια αρτιώνουν ένα πολύτιμο εργαλείο για την κοινωνική ιστορία της ελληνικής παιδείας, την ιστορία των ιδεών και των συλλογικών συνειδήσεων σε μια κρίσιμη περίοδο επαναστατικών ανατροπών.